

Titel: I

Citation: "I", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1876*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r02-shoot-chptrd1e6441.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1876*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

I

Højesteret.

Efter den nye Procesordning vil Højesteret vel ikke blot blive en Kassationsret, men dog være udelukket fra at domme om Resultaterne af den i første Instants stedfundne Bevisførelse. Medens denne Begrænsning af Påanken selvfølgelig vil yde Retten en væsentlig Lettelse ved den enkelte Sags Behandling, er det på den anden Side ikke uantageligt, at Ophævelsen af den Mellem-instants, der hidtil havde i Landsoverretterne i Kjøbenhavn og Viborg, vil have en Foregelse af Højesteretssagernes Antal til følge. Da hertil kommer, at der ved Valget af de Personer, der som Retsformænd skulle lede Nævningesagers Behandling, i al Fald for en

Del bør kunne gøres Regning på de Kræfter, som findes i Højesteret (se § 5), har Kommissionen værel enig om, at Rettens Medlemsantal ikke bør formindskes, og at overhovedet den nye Ordning ikke indeholder tilstrækkelig Grund til at føreflå nogen For' andring med Hensyn til Rettens Medlemstal. I Overensstemmelse hermed udtales det i § 6, at Højesteret består af en Formand, 12 andre ordentlige Medlemmer og indtil 12 overordentlige Medlemmer. En sådan Besættelse af Retten vil gjøre det muligt for en ikke uvæsentlig Del at tage Formandene for de særlige Landsretsafdelinger under disses regelmæssige Samlinger fra Højesteret. Herpå må der særlig lægges Vægt, fordi der i Nævningesager stilles Retsformændene en Opgave, som hidtil ikke har været kjendt i vor Ret, og til hvis rette Losning særlige Egenskaber ville udkræves. Det er derfor ønskeligt, at der til dette Formål haves et så stort Antal Dommere som muligt at vælge imellem, og navnlig, at også Højesteretsdommerne kunne anvendes til dette Hverv. Endnu bemærkes, at § 6 indeholder den mindre betydelige Afvigelse fra den bestående Ordning, at et af Rettens ordentlige Medlemmer af Kongen skal beskikkes til som Næstformand at troede i Formandens Sted i påkommde Tilfælde. Indførelsen af en sådan fast Medhjælp for Formanden vil vistnok vise sig hensigtsmæssig efter den nye Ordning, som i flere Retninger gjør Krav på en større Virksomhed fra Formandens Side og derfor må antages jævnlig at ville gjøre det nødvendigt for denne at overlade en Del af Formandsforretningerne til en Anden. De i §§ 7—9 indeholdte Regler om Antallet af de voterende Dommere, Udførelsen af Skriverforretningerne og Tiden for Retsmødernes Afholdelse stemme i det væsentlige med den nuværende Ordning. Forsåvidt det i § 7 er forudsat, at der er Sager, i hvis Afgjørelse færre end 9 Medlemmer deltage, er herved navnlig sigtet til, at Lovudkastene om Retsplejen i visse Tilfælde sætte en Afgjørelse enten af Formanden alene eller af ham i Forbindelse med to andre Medlemmer af Retten i Stedet for de ældre processuelle Bevillinger, såsom ved Spørgsmål om Med«

delelse af fri Proces, Opreisning osv., se Udkast til Lov om Strafferetsplejen § 108 og Lovudkastet over den borgerlige Retspleje §§ 143, 304, 355 m. fl. Om Adgang for Retten til at tage Beslutninger af den heromhandlede Natur uden at være bundet til de almindelige Mødetider se § 9 sidste Stykke.

II.

Landsretter.

Angående Landsretternes Antal, Sam- mensætningen af Landsretskredsene og Fastsæt« telsen af Landsretternes Sæde er det Fornødne anført i Bemærkningerne til dette Afsnits første Kapitel.

Hvad angår Landsretternes Domsmyndighed dels som første Instants dels som anden In« stants med Hensyn til Underretternes Handlinger og Afgjørelser vedrørende den egentlige Retspleje, henviser § 11 til Lovene om den borgerlige Retspleje og Strafferetsplejen. Hertil knytter Paragrafens sidste Punktum den Bestemmelse, at der for Landsretten kan føres Anke over visse udenfor den egentlige Retspleje faldende Handlinger af Underretten, som også efter den gjældende Ret antages at være Gjenstand for Påanke. Dette finder Anvendelse på Underretternes Handlinger vedrorende Thinglæsningsvæsenet, de i Lov af 23 de Januar 1862 ommeldte Forretninger angående Tiendevederlags Berigtigelse samt Notarialforretninger. At herved ifølge § 11 Besværingsformen (jfr. Udkast til Lov om den borgerlige Retspleje, § 360) bliver at iagttage, stemmer formentlig ganske med de omhandlede Forretningers Natur.

Med Hensyn til den nærmere Indretning af Landsretterne bemærkes følgende:

Til Sagernes Behandling består der ifølge § 14 ved hver Landsret en Hovedafdeling, der udelukkende holder Møder ved Rettens Sæde (Z 19), og en særlig Afdeling (ved den nordsjællandske Landsret 2 særlige Afdelinger), der under Ledelse af en af Kongen for et Tidsrum af 5 År beskikket Formand træder sammon

dels i regelmæssig tilbagevendende Samlinger, og da (med Undtagelse af dc-n norodjællandske Landsrets første særlige Afdeling) ikke blot ved Rettens

Sæde, men som rejsende Retsafdeling (§ 20), dels i Møder ved Rettens Sæde mellem Samlingerne (§ 23). Den nordsjællandske Landsrets første særlige Afdeling (for Kjøbenhavn med Kjøbenhavns Amtsråds reds) holder regelmæssige Samlinger i Kjøbenhavn een Gang i løbet af hver Måned. Samme Rets anden særlige Afdeling (for Roskilde Amtsrådsreds, Frederiksborg, Holbæk og Bornholms Amter) og de øvrige Landsretters sirlige Afdelinger holde regelmæssige Samlinger een Gang hver tredie Måned. På hvilke Steder udenfor Rettens Sæde i vedkommende Kreds de regelmæssige Samlinger skulle holdes, fastsættes ved Bekjendtgjørelse af Justitsministeren (z 20), Ved Lands« retternes Hovedafdelinger behandles ifølge § 14 alle Sager, der efter Loven om den borgerlige Retspleje høre under Landsretten, frem- deles de Besværing, som i Henhold til den ovenfor omtalte Bestemmelse i § 11 for Landsretten fremsættes over visse udenfor den egentlige Retspleje faldende Handlinger af Underretten, endelig de Sager angående Tilsyn med Dommere og Sagførere, som ifølge §z 50 og 143 afgjøres af Landsretten. Derimod ere alle de Sager, som indbringes for Landsretten i Henhold til Lov om Strafferetsplejen, henlagte til de særlige Afdelinger. I disses regelmæssige Samlinger behandles sådanne Straffesager, som ere henviste til Hovedforhandling med eller uden Nævninger, eller i hvilke der ifølge Påanke fra Underretten stal finde Hovedforhandling med ny Be« visførelse Sted (§20 næstsidste Stykke). Dog kunne de Nævnte Sager — med Undtagelse af de til Hovedforhandling med Nævninger henviste — også føretages i de særlige Afdelingers Møder mellem Samlingerne (§ 21). Til de sidstnævnte Møder er derhos henvist den øvrige Landsretten tilfaldende Virksomhed i Strafferetsplejen, såsom den Prøvelse af Anklagen og videre forberedende Behandling, der i Landsretsager går forud for Henvisningen til Hovedforhandling, Påkjendelse af de til Landsretten indankede Underrettsdomme, fmsåvidt der ikke stal finde ny Bevisførelse Sted i Sagen, Afgjørelse af Besværing imod Underrettens Kjendelser og Beslutninger o. s. v.

Fra den ovenangivne Forretningsfordeling er der dog af Hensigtsmæssighedshensyn gjort nogle Afvigelser af mindre Betydning, fe heroin § 14, 3die og 4de Stykke. Således har Hensynet til, at de sær lige Afdelinger (med Undtagelse af den nordsjællandske Landsrets første Afdeling) jævnlig i længere Tid ville være borte fra Landsrettens Sæde for at holde Ret på andre Steder i Landsretskredsen, fort til den i §14 sidste Stykke givne Bestemmelse, hvorefter de fraværende Afdelingers Hverv i ny indkomne Sager overtages af Hovedafdelingen (for den nordsjællandske Landsrets anden Afdeling af Rettens første Afdeling) i fornødent Omfang. Det Område, på hvilket Hjemmeafdelingen træder i Stedet for den fraværende, vil herefter nærmest blive den forberedende Behandling af de ny indkomne Sager. Forsåvidt Hovedforhandlingens Udskydelse til den færlige Afdelings Hjemkomst efter Omstændighederne vilde medføre en altsor stor Forhaling, indeholder den anførte Bestemmelse imidlertid også Hjemmel for Hovedforhandlingens Foretagelse for den hjemme« værende Afdeling, når undtages Nævningesager, for hvis Vedkommende Hovedforhandling kun kan føretages i de særlige Afdelingers regelmæssige Samlinger (§ 20 næstsidste Stykke shdt med § 21). Den anden Afvigelse består deri, at borgerlige Retstrætter fra Bornholm undtagelsesvis kunne henvises til den nordsjællandske Landsrets første særlige Afdeling. På Grund af denne Bs fjerne Beliggenhed vil der nemlig i Almindelighed ikke kunne være Spørgsmål om at pålægge Vidner samt Syns- og Skjønsmænd i Sagen at Møde for Hovedafdelingen ved Landsrettens Sæde. Da det på den anden Side er ønskeligt såvidt muligt at fastholde den Grundsætning, at Bevisførelsen stal føregå for den dømmende Ret, har man bestemt sig for den i § 14 angivne Udvej, hvorefter borgerlige Retstrætter fra Bornholm, forsåvidt det med Hensyn til førestående Bevisførelse skjønnes hensigtsmæssigt, at Hovedforhandlingen i Sagen føregår på denne D, kunne henvises til den nordsjællandske Landsrets anden særlige Afdeling og i så Fald føretages i de regel-

mæssige Samlinger, den Nævnte Afdeling holder på Bornholm til Straffesagers Behandling (§ 14 3die Stykke og § 20 næstsidste Stykke). Til i videre Udstrækning at unddrage Hovedafdelingen Behandlingen af borgerlige Retstrætter fra Bornholm er der ikke fundet Grund, såmeget mindre som Henlæggelsen til den særlige Afdeling på Grund af de større Mellemlum, hvormed dennes regelmæssige Samlinger holdes (jfr. navnlig for Bornholms Vedkommende § 20 3die Stykke i Slutningen), kan medføre en ikke ubetydelig Forhaling.

Med Hensyn til Forholdet mellem Hoved-afdelingen og den særlige Afdeling bemærkes endnu, at disse — som det tilstrækkelig fremgår af Udkastets Bestemmelser — ikke ere at anse for særskilte Retter, men udgjøre Afdelinger af samme Ret. Det er end ikke Udkastets Tanke, at de nævnte Afdelinger skulle danne så skarpt adskilte Dommerkollegier, at Medlemmerne af Landsretten skulde fordeles mellem dem een Gang for alle, hvilket ikke vilde være heldigt, da en afverlende Beskæftigelse med borgerlige Retstrætter og Straffesager erfaringsmæssig for Dommerne selv må ansees for det Dnskeligste. Der er end ikke Noget til Hinder for, at enkelte af Landsrettens Dommere på een Gang kunne være Medlemmer af begge Afdelinger. Bestemmelserne i § 12 om Landsretternes Medlemstal hvile netop på den Forudsætning, at en sådan Dobbeltstilling er mulig. Overhovedet skal den Ordning, at Landsretten virker gennem forskellige Afdelinger, ikke være til Hinder for, at Rettens Formand frit kan bruge de forhåndenværende Kræfter på den hensigtsmæssigste Måde, se § 17. Han må derfor også, hvor Forholdene kræve det, kunne tilkalde Dommere, som efter den i et givet Dieblik stedfindende Fordeling ere Medlemmer af en vis Afdeling, til at medvirke ved Behandlingen af Sager, der høre under en anden Afdeling. I Henseende til Besættelsen af

Hovedafdeling og særlig Afdeling gjør Modsætningen sig altså væsentligst gjældende deri, at Formandsforretningerne for den førstes Vedkommende i det Hele varetages af den almindelige Formand for Landsretten, medens

den sidste har sin særlige for et Tidsrum af 5 År beskikkede Formand, se § 15. Ved denne Ordning har man ikke blot tilsigtet at forskaffe Rettens Formand en Lettelse, uden hvilken denne Stilling kunde befrygtes at ville blive uoverkommelig, men også havt for Dje, at der med Hensyn til de særegne Egenskaber, hvorpå Ledelsen af Hovedforhandlingen i Nævningesager gjør Krav, må have en vis Frihed i Henseende til Valget af den Mand, hvem en sådan Opgave betroes. I Forbindelse hermed står også — som allerede ovenfor berørt i Bemærkningerne til § 5 — Bestemmelsen om, at Medlemmer af Højesteret kunne beskikke« til Formænd for Landsretters særlige Afdelinger under disses regelmæssige Samlinger. At det ifølge denne Bestemmelse iøvrigt ikke blot er Nævningesager, men også de øvrige til vedkommende Samling henviste Sager, hvis Ledelse tilfalder pågjældende Højesteretsmed« lem, er en Udvidelse*) af Hvervet, som anbefaler sig af Hensigtsmæssighedshensyn. Derimod må det påhvile det Medlem af Landsretten, der ifølge § 15 er beskikket til Formand for den samme særlige Afdeling, at lede Behandlingen af de Sager vedrorende denne, som ikke føretages i de regelmæssige Samlinger, ligesom også i fornødent Fald at træde i det pågjældende Højesteretsmedlems Sted. — Som en anden Ejendommelighed ved Besættelsen af de særlige Afdelinger kan fremhæves, at det fornødne Antal Dommere til Beklædelsen af disse, når Retsmøde holdes udenfor Landsrettens Sæde, ifølge § 12 sidste Stykke kan tilvejebringes derved, at Afdelingen tiltrædes af Dommere, som ikke ere faste Medlemmer af Retten, men for hver enkelt Samling beskikkes af Justitsministeren til den Nævnte Funktion. Om denne i rent økonomiske Hensyn grundede Bestemmelse henvises forøvrigt til hvad der i det følgende bemærkes ved §§ 12 og 16

angående Landsretternes Medlemstal og Antallet af de i Landsretssager voterende Dommere.

Foruden de ovennævnte Formænd for Landsretterne og disses særlige Afdelinger bliver der ifølge § 15 sidste Stykke ved den nordsjællandske Landsret endvidere for et Tidsrum af 5 År ad Gangen af Kongen at beskikke et Medlem af den Nævnte Ret til Formand ved de Sagers Behandling, som afgjøres under Medvirkning af sø- og handelskyndige Dom« mere. Ved Ophævelsen af sø- og Handelsretten i Kjøbenhavn har man nemlig — som allerede berørt i de indledende Bemærkninger til dette Afsnit — ikke havt til Hensigt at gå bod fra den i Loven af 19de Februar 1861 nedlagte Grundsætning om sø- og handelskyndige Dommers Deltagelse i Behandlingen af de i bemeldte Lovs §§ 12 og 13 ommeldte Sager. Udkastet opgiver kun den bestående Ordning, forsåvidt denne henlægger de Kjøbenhavnske Sø- og Handelssager til en selvstændig Ret, og sætter i Stedet herfor den Regel, at de Nævnte Sager — alt eftersom de ifølge de almindelige Competenceregler i Ud« kast til Lov om den borgerlige Retspleje ere Landsrets- eller Underretssager — blive at behandle henholdsvis ved den nordsjællandske Landsret og Kjøbenhavns Stadsret, medens det i Henseende til disse Retters Tiltrædelse af sø- og handelskyndige Dommere forbliver ved Reglerne i Loven af 19de Februar 1861 (Udkastets § 13 jfr. § 26 2det Stykke). Dog har den Omstændighed, at de Retter, der således ere trådte Stedet for sø- og Handelsretten i Kjøbenhavn, have et større Område i stedlig Henseende end denne, naturlig ført til, at de sø- og handelskyndige Dommers Medvirkning ifølge Udkastet ikk er begrænset til de Kjøbenhavnste Sø- og Handelssager, men også finder Anvendelse i dem, der ere knyttede til andre Steder i Retskredsen. Hermed står atter i Forbindelse, at der ved §13 er åbnet Adgang til gennem Kgl. Anordning at fastsætte sådanne Ændringer i Sammensætningen af den i Lov af 19de Februar 1861 § 3 ommeldte Valgforsamling, som gå ud på at give Byrådene udenfor Kjøbenhavn og Kommunalbestyrelsen for Fre-

deriksberg Ret til at vælge et forholdsmæssigt Antal Medlemmer af samme. Hvad angår sø- og Handelssagers Behandling ved de andre Landsretter, har man vel i Betragtning af Forholdenes Forstjellighed ikke anset det for rigtigt i Udkastet at stille Forflag om, at også disse Retter i sø- og Handelssager skulle tiltrædes af sø- og handelskyndige Dommere. På den anden Side er man imidlertid gået ud fra, at Forholdene ville udvikle sig således, at de naturlige Betingelser for en sådan Ordning Indførelse efterhånden i al Fald i enkelte af de betydeligere Handelsbyer ville komme tilstede. For i stige Tilfælde at lette Gjennemførelsen af den omhandlede Ordning har man ikke taget i Betænkning at henvise spørgsmålet om de andre Landsretters Tiltrædelse af sø- og handelskyndige Dommere til Fastsættelse ved Kgl. Anordning, hvorved da Reglerne i Lov af 19de Febr. 1861 ville blive anvendelige med de ved Forholdene på- budte Lempelser, se § 13 i Slutningen, jfr. § 32.

Endnu står tilbage at gjøre nogle Bemærkninger om de i nær Forbindelse med hinanden stående §§ 12 og 16, som give Bestemmelser henholdsvis om Størrelsen af det Dommerpersonale, hvormed Landsretterne i det Hele udrustes, og om det Antal Dommere, som skal deltage i Om enkelte Landsretssags Behandling. Hvad angår det sidst-nævnte Spørgsmål, som det i denne Sammenhæng ligger nærmest at omtale Først, føreskriver § 16, at i Sagers Behandling ved Landsretterne deltage efter Omstændighederne 5 eller 3 Dommere, sidstnævnte Antal dog kun i de Tilfælde, hvor det i Lovene om Retsplejen særligt er bestemt. Som almindelig Regel fastholder Udkastet altså, at der til Landsretssagers Behandling udkræves et Kollegium af fem Dommere.

Ved at opstille denne Regel befinder Udkastet sig i Overensstemmelse med, hvad der gennemgående er

almindeligt i de nyere Lovgivninger på Europas Fastland. Vel findes der mange Love, der kun kræve et Kollegium af tre Dommere ved Retterne i Første Instans. Men om disse gjælder det da, at de netop ikke afgjøre Bevisspørgsmålet

upånelig. Med disse Retter kunne derfor Udkastets Landsretter ikke sammenlignes. Hine Love have ikke gennemført Umiddelbarhedsprincippet i det, som er Hovedpunktet, nemlig Bevisprøvelsen. Det er med Kollegialdomstolene, i 2den Instants som de efter disse Love ere indrettede, at Udkastets Landsretter nærmest måtte sammenlignes, og i dem fordres et Kollegium mindst af 5. Forsåvidt derimod i nyere Love og Udkast Mundtlighedsprincippets Konsekventser med Hensyn til Afgjørelsen af Bevisspørgsmålet er gennemført, er det også i disse anset for en Nødvendighed, at det Dommerkollegium i Første Instants, der herefter endelig afgjør Bevisspørgsmålet, ikke kan bestå af færre end 5 Dommere. Denne Fordring er, hedder det i Motiverne til det af Forbundsrådet vedtagne og den Lydske Rigsdag førelagte Udkast til en Retsforfatning for hele det tydske Rige, § 57, uafviselig, hvor Påanke af Bevisafgjørelsen er udelukket.

Hertil kommer nu fremdeles særlig for Danmarks Vedkommende, at Overgangen fra den bestående Procesordning med dens Adgang til fuld Prøvelse af Sagen gennem tre Instants til det nye System med kun een Instants i Henseende til Bevisspørgsmålets Afgjørelse i sig selv vil bryde i den Grad med de tilvante forestillinger om de Garantier, der må kræves for Retsplejens Sikkerhed, at man også med Hensyn til den Indflydelse, det ikke uden Føje kunde have på den almindelige Tillid til Retsplejen, måtte betragte det som meget misligt, ja endog som ligefrem utilrådeligt at gå over til det nye System, hvor rigtigt dette end er i sig selv, når man sætter Antallet af dem, hvis Votering endelig afgjør Bevisspørgsmålet, lavere end det Tal, der i den nugældende Ret er fastsat allerede for Melleminstantsen.

Det er en Selvfølge, at der aldrig, hvor højt man så vilde sætte Tallet af de Vote-rende, kan opnåes absolut Vished for, at Retten træffer den rette Afgjørelse af Bevisspørgsmålet, få meget mindre som Nødvendigheden byder at lade Flertallet af samstem-

mende Vota gjælde for Rettens Afgjørelse*) Men deraf følger naturligvis ikke, at Tallet er ligegyldigt. I det større Kollegium er der utvivlsomt mere Betyggelse end i det, som tæller et færre Antal Noterende, både af den Grund, at det Minimum af samstemmende Vota, der udkræves til at fastsætte Rettens Resultat, vil være større, og dernæst, hvad der ikke er mindre vigtigt, at det større Antal Voterende giver større Betyggelse for, at enhver Tvivl under den forud gående Rådslagning er kommet til Orde og er blevet taget i tilbørlig Betragtning. En Gramse for den Udstrækning, i hvilken disse Hensyn bor komme i Betragtning, må der selvfølgelig være, og da desuden deres Betydning stedse mere svækkes, jo højere man kommer op i Tallet, vilde altfor vidt drevne Krav i denne Henseende med Rette kunne betegnes som Odslen med Kræfter og Penge. Det tor siges, at et Antal af 5 Dommere udgjør den rette Mellemsvej, hvorfor også de fremmede Loves Vid-nesbyrd taler, jfr. ovenfor. Derimod er det at indskrænke Fordringen til tre Dommere flet ingen Mellemsvej mellem modstridende Hensyn. Det er det knappestes Antal, der overhovedet kan tages, når Afgjørelsen skal træffes af et Kollegium. Det ofrer ethvert andet Hensyn for det økonomiske. Hvis et Samfund skulde være så fattigt på personlige Kræfter og finansielle Midler, at det var nødt til at sætte Hensynet hertil over alt andet, og derfor måtte lade sig nøje med det lavest tænkelige Tal, så vilde det vistnok være et spørgsmål, om det overhovedet skulde indlade sig på at gennemføre Umiddelbarhedsprincippet. Thi det er i det Mindste tvivlsomt, om det, der vandtes i een Retning af Garanti for Bevisspørgsmålets rigtige Afgjørelse, ikke atter

tabtes, ja mere end tabtes i en anden. Kommissionen antager ikke, at den vil blive modsagt, naar den gaar ud fra, at Danmark ikke befinder sig i den nødvendighed, der vilde stille det imellem disse Alternativer. Man har så meget mindre kunnet tillægge det økonomiske Hensyn nogen afgjørende Vægt, som den Besparelse, man vilde opnå ved at indskrænke de Dømmendes Antal til tre, efter Udkastets Sagsører ikke vilde blive meget betydelig.

Den Regel, at fem Dommere skulle deltage i Landsretssagers Behandling, finder i lige Udstrækning Anvendelse for Straffereisplejens og den borgerlige Retsplejes Vedkommende. Den gjælder for hele Procesområdet som almindelig Regel, og de enkelte Undtagelser, som særligt føreskrives i de trede Rettergangslovudkast, have væsentlig den samme Karakter i begge Udkast. Dette er en naturlig Følge af, at den Sagsører af Retsmiddelsystemet, som indeholder den afgjørende Grund til den foreslåede Organisation af Landsretterne, i det Hele er fælles for begge Dele af Processen. Eerligt fremhæves, at den almindelige Regel også er fastholdt i de Straffesager, ved hvis Afgjørelse Rævninger medvirke. Ifølge den Opfattelse af Rævningeinstitutionen, som ligger til Grund for Lovudkastet om Strafferetsplejen, stal Anvendelsen af Nævn ikke berøve den Sigtede Noget af den Garanti, som de retskyndige Dommers Egenskaber frembyde. Tanken er den i Rævningesager at skaffe den Sigtede en dobbelt Garanti imod Domfældelse på utilstrækkeligt Grundlag, og til Opnåelse af dette Djemed er der tillagt de retslærde Dommere en Medvirkning ved Skyldspørgsmålets Afgjørelse, såvel i Henseende til Handlingens Henførelse under Straffeloven som med Hensyn til Prøvelsen af Beviset. Naar dette Synspunkt fastholdes, gaar det heller ikke an i disse Sager at nedsætte Antallet af de retskyndige Dommere til tre. Overhovedet er det ifølge Lovudkastene om Retsplejen kun en snevert begrænset Kreds af Tilfælde, som afgjøres af Landsretten med en Befættelse af tre Dommere. I det væsentlige indskrænke disse Tilfælde sig til en del Beslutninger af

Retten, som efter det nye

System træde i Stedet for de i den nugældende Lovgivning hjemlede administrative Resolutioner på Processens Område, samt nogle af de Retsafgjørelser, som gå ud på at

forberede Hovedforhandlingen i Straffesager, hvori Anklage er rejst for Landsretten (Udkast til Lov om Strafferetsplejen § 257, jfr. § 256). Gn anden Sag er, at mange Spørgsmål angående den processuelle Behandling overhovedet ere undtagne kollegial afgjørelse og i Medfør af den vidtgående procesledende Myndighed, som i den mundtlige Proces må tillægges Retsformanden, afgøres af denne alene. Endelig er det en Selvfølge, at, naar Forundersøgelse i en Straffesag er overdraget et Medlem af Landsretten, behandler dette Sagen som Enkeltdommer.

Ifølge § 12 bestå Landsretterne — med Undtagelse af den nordsjællandske, for hvis Vedkommende særlige Hensyn gjøre sig gjældende — hver af en Formand og 8 andre Medlemmer. Til dette Tal er man kommet gennem følgende Beregning. Foruden Landsrettens Formand og en Formand for den særlige Afdeling udkræves til den normale Besættelse af Retten 4 andre Medlemmer. Hertil kunde man indskrænke sig, hvis den særlige Afdeling ikke periodisk skulde virke som rejsende Ret. Bibeholdes derimod denne Institution i Overensstemmelse med Udkastet, bliver det nødvendigt at træffe en Sagsøger, som gjør det muligt, at Hovedafdelingen kan holde Ret hjemme, medens den særlige Afdeling er på Rejse. At give Landsretten et så stort Antal faste Medlemmer, som udkræves til to fuldt besættede Kollegier, vilde imidlertid Medføre en uforholdsmæssig Bekostning. Man har derfor i § 12 sidste Stykke anvist en anden Vej, ad hvilken det fornødne Antal Dommere kan tilvejebringes, uagtet de faste Medlemmers Antal kun sættes til 9. Efter denne Bestemmelse kan Justitsministeren beskikke en eller flere*) af de i Landsretskredsene ansætte

*) Ved Afgjørelsen af, hvilket Antal der vil vare at beskikke af disse Mænd, bliver bl. A. at tage Hensyn til den Inhabilitet, der for Underdom

Underretsdommere eller, naar Forholdene gjøre det ønskeligt, andre mænd, der ere i Besiddelse af de føreskrevne Egenskaber, til at tiltroede Landsretternes særlige Ædelinger for en enkelt Samling, naar de i Medfør af § 20 holde Møde udenfor Rettens Sæde, dog at højst to af Afdelingens fem Dommere kunne tages blandt de fældes beskikkede Mænd. Ved denne Forholdsregel, som efter den angivne Begrænsning neppe frembyder væsentlig Betænkelighed, bliver det muligt at ordne Forholdet således, at i Almindelighed kun 3 af Landsrettens Medlemmer rejse, medens der bliver 6 tilbage til Hovedafdelingens Besættelse og således have et overtalligt Medlem for Inhabilitets-, Forfalds- og andre lignende Tilfælde. — Hvad angår den nordsjællandske Landsret, vil der foruden en rejsende Afdeling, til hvilken 3 eller efter Omstændighederne 4 Landsretsdommen blive at afgive, på Grund af Forretningsmassen*) behøves to Hjemmeafdelinger (een Hovedafdeling og een særlig Afdeling), hver bestående af 5 Medlemmer. Hertil må endnu føjes 1 Medlem til Overtagelsen af Formandskabet i sø- og Handelssager. Da det endelig for denne Rets Vedkommende særligt må tages i Betragtning, at Rettens Formand ikke sjældent ved andre Forretninger vil være forhindret fra at lede Forhandlingerne for den dømmende Ret, har man ikke troet at kunne fætte Medlemstallet til mindre end en Formand og 15 andre Medlemmer.

Endnu bemærkes, at der ifølge § 18 ved hver Landsret bliver at beskikke en Retsskriver, ved den nordsjællandske to. Retsskrivere (den ene særlig for Sø- og Handelssager), til at førestå Skriferforretningerne samt Oppebørsel af og Regnskabsaflæggelse for Retssportler, og at der til Retsskriverens Bistand er beregnet

foruden det iøvrigt fornødne Kontorpersonale een Fuldmægtig ved hver Landsret, ved den nordsjællandske Landsret fem Fuldmægtige (hvoraf een ansættes ved det særlige Skriverskontor for sø- og Handelssager). Om Forretningernes Fordeling træffes Bestemmelsen af Landsrettens Formand efter Forhandling med Landsretsskriveren.

Hvilken Forretningsmængde der vil Tilfælde Landsretterne, lader sig af flere Grunde kun usuldstændigt oplyse. For det Første er det ikke muligt at beregne, i hvilken Udstrækning der vil blive gjort Brug af Landsretten som anden Instants. Men selv om man holder sig til Landsretternes Virkekreds i første Instants, er det vanskeligt endog blot tilnærmelsesvis at give en førestilling om, hvor stor Forretningsmængden vil blive. Navnlig gjælder dette for Strafferetsplejens Vedkommende som Følge af den Måde, hvorpå Grænsen mellem Landsretternes og Underretternes Virkekreds på dette Område er draget. Man har derfor, hvad Strafferetsplejen angår, indskrænket sig til på nedenstående Tavle for hver Landsretskreds at angive de under lussitssager og offentlige Politisager Tiltaltes Antal (efter Gjennemsnit af de fem År 1866 — 70), uden at der er gjort Forfog på nogen Beregning af, hvorledes disse Sager i det nye System ville fordele sig mellem Lands retter og Underretter. Kun fremhæves, at foruden Forundersøgelsen i samtlige Straffesager må i sågodtsom alle Politisager og i et betydeligt Antal af lussitssagerne også den øvrige Behandling i første Instants antages at ville Tilfælde Underretterne. For borgerlige Domssagers*) Vedkommende kan man derimod komme Bestemmelsen af det omspurgte Forhold noget nærmere. Ved at sammenholde de for Femåret 1868—72 føreliggende statistiske Oplysninger om de Nævnte Sager med de i Udkast til Lov om den

borgerlige Retspleje § 2 indeholdte Kompetencebestemmelser. er det nemlig muligt tilnærmelsesvis at udfinde, hvor stor en Del af det samlede Antal borgerlige Domssager der i det nye System efter Gjen-

nemsnittet af de Nævnte År vilde Tilfælde Underretter og Landsretter**). Ved de i Overensstemmelse hermed på nedenstående Tavle optagne Angivelser af de borgerlige Landsretssagers Antal må dog erindres, at der ikke har kunnet tages Hensyn til den Adgang. Lovudkastet om den borgerlige Retspleje åbner Parterne til udenfor de almindelige Regler at vedtage Underretsbehandling dels umiddelbart (§ 8) dels middelbart gennem Vedtagelse af Erekutivproces (§ 2 e), samt at der i det opgivne Antal Landsretssager yderligere vil fragå et — dog forholdsvis ubetydeligt — Antal Sager angående Servituter og partielle Brugsrettigheder (§ 2 o), hvorom nærmere statistisk Oplysninger savnes. På den anden Side må det tages i Betragtning, at Antallet af borgerlige Domssager i det Hele vil modtage en ikke ubetydelig Forøgelse efter det nye System dels derved, at ende! Retstrætter, der for Tiden sinde deres Afgjørelse under Om offentlige Skiftebehandling ved Skifteretten som Første Instants, ifølge Lovudkastet om den borgerlige Retspleje for Fremtiden skulle udskilles af Skiftet og behandles som selvstændige Domssager, dels fordi Umyndiggjørelsessager efter det Nævnte Udkast fra Dvrigheden ere henlagte til Domstolene. Disse Forandringer ville Medføre en Forøgelse såvel af Landsretssagernes som af Underretssagernes Antal. Bortsees der herfra samt fra de øvrige Omstændigheder, som af de ovenfor anførte Grunde må lades ude af Betragtning, stiller Forholdet efter Gjennemsnittet af de ovennævnte År (1866 — 70 for Strafferetsplejens, 1868—72 for den borgerlige Retsplejes Vedkommende) sig få ledes for de enkelte Landsretskredse:

Den borgerligt Strafferets Retspleje*), plejen.

Landsretskredsenes F Z W ! D 3 D

Den nordsjællandske Landsretskreds 528 5460 1556 4276

Den sydsjællandske Landsretskreds 160 1386 513 812

Den fyenske Landsretskreds 173 1049 402 1396

Den nordjydske Landsretskreds 215 1520 488 801